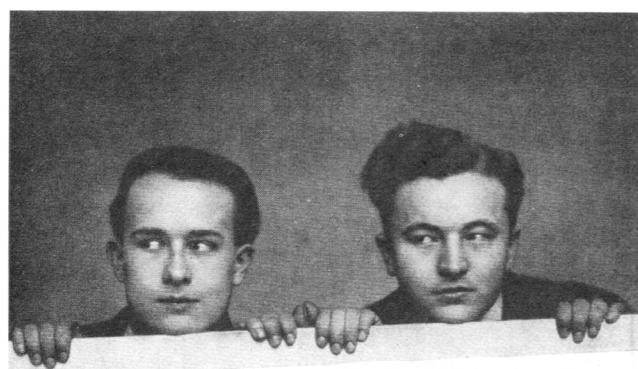

MOTOLSKÝ OBČASNÍK

LITERÁRNÍ REVUE STUDENTŮ
A PEDAGOGŮ 2. LÉKAŘSKÉ FAKULTY

ČÍSLO K POCTĚ JANA WERICHA A VLADIMÍRA HOLANA

VOSKOVEC A WERICH
píší PŘIROZENĚ na stroji

CORONA

Americký levný psací stroj
pro veškerou korespondenci s výhodami velkých strojů
ŽÁDEJTE BEZZÁVAZNÉ PŘEDVEDENÍ

GIBIAN A SPOL.
PRAHA II., PALÁC JUTA - ŠTĚPÁNSKÁ 32 - TELEFON 35151-53.

Editorial

Richard Boček

Přiznávám se: nevím, kde začít! Jediným uklidněním mi budiž představa toho, že nejsem sám. Zříkám se přesného vyčíslení, ale troufám si tvrdit, že v této spletité době je pro mnohé z nás takříkajíc na denním pořádku neustále vysvětlovat, proč a jak se změnila naše plány. Nezbývá, než se obrnit trpělivostí – značně se to hodí do života, ale snad ještě více pro čtení tohoto editoria.

Číslo, které máte nyní před sebou, mělo vyjít už na jaře letošního roku. Ano, máme trochu skluz. A ano, hádáte správně, plány nám zkřížila pandemie koronaviru. Nic naplat, pár týdnů před plánovaným vydáním se náš fakultní život, tak jak ho známe, naprosto zastavil. Samozřejmě jsme v redakci zvažovali i vydání našeho plátku online, ale shodli jsme se, že touto cestou jít nechceme a vydání tedy odložíme na neurčito. Tomuto číslu jsme věnovali opravdu mnoho času a sil a bylo nám líto ho vypustit do světa pouze v elektronické podobě, přeci jen jsme se báli, že by v tom všem zmatku lehce zapadlo. Ovšem jak bláhoví jsme byli, když jsme vyhlíželi brzké prezenční zítřky. Motolský občasník vám tedy dnes přinášíme jak v elektronické podobě, kterou si můžete přečíst na webu 2. lékařské fakulty, tak v podobě tištěné. Tyto výtisky hodláme distribuovat podle aktuální epidemiologické situace. Nyní nám nezbývá než doufat, že naše rozhodnutí chápete a prakticky půlroční prodlení omluvíte.

„Cože? Jak jako omluvíte? Pokud si dobře vzpomínám, prezenční výuka se zrušila až v průběhu letního semestru, ale Občasník nevyšel celý rok! To teda prdlajs omluvíme!“ Je to tak, není co skrývat. Občasník nevyšel celý akademický rok 2019/2020. Proč? Po debatě s panem děkanem na začátku minulého roku jsme se rozhodli následující číslo Motolského občasníku vydat k poctě Jana Wericha a Vladimíra Holana – letos je to přesně čtyřicet let od úmrtí obou pánů. A to je, prosím kláda, jako jedno blíže nespecifikované hospodářské zvíře... a chce čas! Oba dva jsou v rámci české kultury neobyčejnými velikány, jejich tvorba se vydává do nejrůznějších zákoutí a my, i když tím vším fascinováni, stejně známe pouze kousíčky. Jak se tohoto nelehkého úkolu zhostit? Snad s obdivem, značnou dávkou pokory, holanovsky pohrouženým zadumáním a špetkou werichovského šibalství.

Nicméně autorské tužby našich přispěvatelů jsou křivolaké a byla by vážně škoda nedopřát jim náležitý prostor. Ať už jde o drobné poetické radosti či stesky anebo třeba o zamyšlení nad naší medicínskou zeměpisnou šířkou. Proto jsme se rozhodli druhou část čísla věnovat právě tvorbě volné. Na hranici pevně dělicí tyto části však nenarazíte. A tak si budete muset sami určit, kde pro vás končí poklona ctěným pánům, a kde začíná ničím nepoutaná tvůrčí mysl. Já však doufám, že takováto hranice ani neexistuje.

Za kolektiv redakce vám přeji příjemné čtení.

*P.S. Už při čerpání inspirace nás mohlo trknout, že to letos nebudeme mít lehké...

MOTOLSKÝ OBČASNÍK Č. 4

Literární revue studentů a pedagogů 2. lékařské fakulty

šéfredaktor

Richard Boček (sefredaktor@motolak.org)

redaktor poezie

Gabriela Moslerová

korektury

Barbora Džerengová, Tomáš Mikyška

literáti

prof. MUDr. Vladimír Komárek, CSc., prof. MUDr. Josef Veselka, CSc., Matěj Balík, Richard Boček, Barbora Džerengová, Tomáš Fürst, Filip Kukla, Martin Metelka, Tomáš Mikyška, Gabriela Moslerová, Ondřej Lukáč, Alina Pirshtuk, Martin Stanek, Vít Vejmelka

ilustrace

Helena Čermáková (16, 18, 30, 47), Michaela Dvořáková (33), William Golas (6, 39), Eliška Janeková (8), Magdalena Lisá (45), Tomáš Mikyška (48), Hana Ruferová (23, 29, 35), Veronika Blahutová (21)

grafika

Veronika Blahutová, Linda Kriegerbecková

sazba

Linda Kriegerbecková

počet stran

48

náklad

200 výtisků

vydáno

listopad 2020

Motolský občasník je neprodejný, vydán jak v tištěné, tak elektronické podobě, a je volně k přečtení na internetových stránkách 2. LF UK. Distribuce tištěné verze se bude odvíjet od aktuální epidemiologické situace. Názory vyjádřené v dílech autorů nereprezentují oficiální stanoviska 2. LF UK. Prosíme o respektování autorských práv.

Vydáváno pod záštitou Motoláku (studentského spolku 2. LF UK).

Vydání finančně podpořila 2. lékařská fakulta. Děkujeme.

Vydání příštího čísla na téma Na dřeň plánujeme snad letní semestr 2021.

Obsah

Dva v jednom / Vladimír Komárek

7

Co tomu říkáte, pane Werich? / Filip Kukla

8

op. 129 — protože / Tomáš Fürst

12

Kvůli komu klauni nosí rudé nosy? / Martin Metelka

16

Rozhovor s Jiřím Pospíšilem / Ondřej Lukáč

18

Kampak? / Gabriela Moslerová

22

Kterak Ježek k Werichovi přišel / Tomáš Mikyška

24

Nikdy nemůže žít / Vít Vejmelka

28

Třást se / Richard Boček

30

Vyznání Praze / Vít Vejmelka

33

Ne;pokoj / Vít Vejmelka

34

Tenkrát na Východě / Josef Veselka

36

příběhy o rozpolcených opunciích / Tomáš Fürst

37

Protiklad, Sám / Martin Stanek

38

Fotoreportáž z Hongkongu / Alina Pirshtuk

40

I., II., III. / Matěj Balík

44

Zlomky / Barča Džerengová

46

Vzkazník a kreslený vtíp od Tomáše Mikyšky

48

DVA V JEDNOM

pro Motolský občasník (s použitím básně V. Holana)
děkan 2. LF UK Vladimír Komárek

7

*„Jen zaváté stopy, starý klobouk ve křoví
nikdo nic nepochopí, nikdo se nic nedoví“*

Ve stejném roce se narodili,
ve stejném zemřeli:
moudrý klaun i zasmušilý bard...

Dvacet let ve stejném domě
— jeden žil nahoře a jeden dole
První bujaře a druhý skromně
— podobná hoře a jiná bolest

Ten dům je na Kampě a má číslo 501.
Toho nahoře každý znal,
toho dole jen málokdo.
Možná, že ani on sám sebe nepoznal
a zůstal cizincem ve svém světě.

*Chlapec
Vladimír Holan*

*Po celou noc padala na sadě jablka,
zatímco sousedův chlapec umíral...
Byl to on, který ti druhdy řekl:
„Pane, jste cizinec?“ Řekl jsi:
„Proč se ptáš?“ Řekl: „Máte
moc času ve svých očích...“
Řekl jsi: „Ty jsi já, když jsem
byl mlád!“ Řekl: „Já budu vy,
teprve až zestárnu... Ale víte co,
pojďme na poštu a odtamtud
si zatelefonujeme, kdy vlastně jsme...“*

Alexander Dubček

Co tomu říkáte, pane Werich?

Filip Kukla

Tento text je inspirován rozhovory Vladimíra Škutiny s Janem Werichem v osudném roce 1968.

Po poledni se mraky protrhaly a vzduch nasycený vypařující se dešťovou vodou vylákal na procházku po popršeném ránu několik Pražanů. Vítr už jen lehce rozechvíval lístky keřů rostoucích v parku a sem tam cuchal účesy kolemjdoucím. V jednom zákoutí však bylo rušno. Desítka lidí tam pobíhala s mikrofony, kamerou, rozestavovala osvětlení a vše směřovala k jedné nedávno nalakované lavičce.

Na ní seděl postarší muž v saku, s pečlivě učesanými vlasy, upravenými vousy a s brýlemi na nose, aby přečetl i drobné písmo tiskoviny. Hověl si tam v klidu, jako kdyby byl sám, a soustředěně hleděl do anglicky psaného deníku Herald Tribune.

Byl by tam zůstal v tichosti do samého večera, kdyby si k němu nepřisedl formálně oblečený čtyřicátník. Držel v ruce zvláště zahnutou věc, s níž šestkrát lehce poklepal na rozvěšené noviny zamyšleného pána. Ten zvedl oči a s úsměvem na tváři poznal, kdo že ho vyrušil: „Á, pan Škutina, pan Škutina je tady s vápnem... Co nám nesete?“

„Co tomu říkáte, pane Werichu?“ zeptal se vítaný host, když pozvedal dřevěnou a zřejmě historickou věc před oči Jana Wericha.

„No, to je... to je bumerang! Originál... z muzea asi.“

„Z Náprstkova.“

„Á, z Fingerhutova...“ prohlásil potěšeně. Před očima mu probleskla představa, jak domorodci s nabarveným obličejem vypouštějí jeden bumerang za druhým. V jeden okamžik viděl, jak Aboridžinec míří na nedalekého klokana, pak se najednou černoch proměnil v soudruha sedícího za dlouhým stolem s červeným ubrusem, na kterém ležel bumerang s nápisem „ztráta důvěry“. Vzal ho, zaměřil a vyhodil na letitého soka.

„Mně teď pořád něco připomíná něco, vám ne?“ uchechtnul se Werich a svěřil se Škutinovi s výplody své fantazie.

„... A vyslovila se ta formule, mystická — ztráta důvěry. Bumerang se vyhodil. Mně se to nikdy nestalo,“ řekl šibalsky, „protože já jsem důvěru nikdy neměl, tak jsem ji nemohl ztratit. Satirici ji nemívají... No a těchhle bumerangů se vyhodilo děsně moc a ony se začaly vracet. A teď jsme v situaci, kdy strana nemá důvěru.“

Na kolenou mu stále ležely složené noviny, na nichž stál rok vydání — 1968. Posunul je o kousek dál a pokračoval: „Já si vzpomínám na slova velice moudrého náčelníka, který byl u zrodu těchhle věcí,“ pozvednul australskou zbraň, „a který, když to viděl, ty první bumerangy, tak svolal ostatní a řekl — to je dobrý do války, jinak se ale musíme učit se, učit se, učit se nevyhazovat žádný bumerangy. Aby se nám nevrátily... A já bych si měl teďka někam couvnout, aby se mi tenhle nevrátil,“ poklepal si na rty a strčil nebezpečný nástroj zpátky novinářovi, „dejte to radši do muzea... k Náprstkovi... jo a víte, co řekl? Co srdce pojí,“ Werich se podíval na Škutinu a společně dodali: „moře nerozdvojí.“

„A to ještě nevěděl, že tam na druhý straně je Voskovec.“

Z toho bytu byl krásný výhled na Pražský hrad, skoro takový, že by se těžko hledal lepší. Uvnitř to ale vznešeně ani zdaleka nevypadalo — zdi byly nenatřené, koberec na několika místech prodřený a nábytek léty otlučený. V zapadlém čalouněném křesle seděl asi padesátiletý prošedivělý muž a na klíně měl položený tlustý sešit — plný výstřižků z novin a poznámek psaných úhledným písmem. Na otevřené stránce byla ještě nezaschnutá fotografie politika, jehož přívětivý úsměv plnil poslední měsíce titulní strany nejen Rudého práva. V pravém rohu stálo jeho jméno — Alexander Dubček.

Vedle toho si sedící chlapík neustále vypisoval své postřehy ze včerejšího televizního rozhovoru s jedním známým komikem. „Mařenko?“ zavolal směrem ke dveřím do kuchyně, „myslíš si, že jsme někdy měli důvěru?“

„Co jsi říkal, Oldo?“ příběhla o vteřinu později vysoká kudrnatá žena v zástěře a v ruce nesla dva šálky kávy. Jeden podala svému manželovi, druhý si ponechala a opřená o parapet z něj pomalu usrkávala.

„Vlastně nic,“ zabručel s vědomím, že odpověď je více než zřejmá. Po pár minutách nerušeného ticha se ozval znovu: „S těmi zaklínacími formullemi, jak o nich Werich mluvil, měl svatou pravdu. Když jejich výklad závisí na vůli toho či onoho, co proti tomu zmůžeme? Třeba, myslíš, že jsem nekomunista,“ přejel rukou po podélné straně opěradla, „nebo antikomunista?“ sjel prstem přes hranu dolů.

„Není to jedno? Každopádně jsme na tom stejně bídne.“

„To neříkej, Mařenko,“ vyskočil Olda do stoje, „to neříkej, protože časy se mění,“ přešel k oknu, „dřív politici jen kecali, žvandleri, camrali nebo, jak by řekl Karel Poláček, šťavnali. Teď ale cítím v kostech, že se to ubírá správným směrem.“

„Kéž bys měl pravdu, ale něco se mi nechce líbit. Zrušení cenzury a všechno ostatní oni nenechají jen tak...“ vzdychla a ustaraně se zahleděla do dále.

„Tak nám zabili Ferdinanda!“ prohlásil o zrušení cenzury Jan Werich s pohledem upřeným na Vladimíra Škutinu, „ale trvalo to... To jste si všiml, že v dějinách se vyskytují vlády, které odstraňují vlády a jsou vždycky lepší než tamty? Ale to špatný jaksí, to, co pomáhá k vládnutí, to si nová vláda nechá. Obyčejně jsou to daně a cenzura. A to se nám stalo taky.“

Před dvojicí ležela na stole spousta knih a sklenička s pivem, kterému už opadla pěna. Werich se založenýma rukama vzpomínal na roky první světové války, kdy v Hyberské ulici prodával mladík noviny a křičel: „Co je bílý, to je pravda, a co je černý, to je lež!“

„No a zavřeli ho,“ dodal vypravěč, do jehož paměti se zapsala cenzura jako sem tam přerušovaný stav od doby Rakouska-Uherska až do chvíle těchto hovorů.

„A my jsme to dělávali s Voskovcem tak — my jsme si napsali hru, jak jsme chtěli, a potom jsme tam pro cenzora dali takový špeky, návnady. A bim ho!“ Werich máchl rukou a vykulil oči, „on na to vlít, protože cenzorův sen je, když může vyškrtat jednu modrou tužku úplně. A na naší hře vyškrtal dvě!“ dodal s úšklebkem připomínajícím na prostou spokojenost.

Pak se jal popisovat zážitky s jednotlivými právníky, jejichž úkolem z pověření úřadu bylo chodit kontrolovat divadelníky, zda plní nařízení a vypuštěné pasáže neroztrubují na jevišti. Výjimečně se našel dotyčný, jenž nevezal peníze, nestál o soukromé povídání s herečkami a při představení nenaletěl na figle o neodkladném hovoru z ředitelství.

„A přišlo nebezpečné místo, my jsme to řekli a byl výbuch!“

Úředník se o přestávce přiřítit do šatny a vriskal, že mu od pusy sliny litaly na všechny strany, nakonec dal pokutu a odešel. Další den však číhal znovu a celou scénu zopakoval. Werich s Voskovcem na něj furiantsky: „Tož pane doktor, my si to pět stovek necháme stát!“

Právník roztáhl ústa v posměšný úšklebek a klidným hlasem opáčil: „Ba ne, poprvé je to pět set, podruhé tisíc a potřetí vám vezmeme koncesi.“

„No tak jsme to potřetí neříkali,“ podrbal se Werich na bradě, „a to byla ta cenzura, kterou na nás ušilo Rakousko, a my jsme si ji ponechali... A protože jsme se zbavili tohohle ponižujícího, tak máme co oslavovat. Chcete se napít?“

A pohled obou pánů padl na zvětralé pivo. Jan Werich pohotově vytáhl drobný nástroj s vrtulkou na konci a ponořil ho do nápoje. „To je pěnotvor,“ zasmál se, „tak na cenzuru!“

„Na cenzuru!“

V bytě Oldřicha a Marie bylo po půlnoci šero, jediným zdrojem světla se staly pouliční lampy vytvářející paprsky, které osvětlovaly skleničky vyrovnané v kredenci proti oknu. Ve čtyři hodiny ráno se začaly otřásat, lehce do sebe vrážely a vydávaly cinkavé zvuky. Z ulice bylo slyšet nebývalé pokřiky smíšené s hřměním motorů.

Když se rozednělo, šlo rozeznat jednotlivé útržky papírů dopadající na chodník a silnici před domem. Úhledné písmo se rozpíjelo na navlhle dlahy a armádní vozidla válcovale odlepující se vystřižené obrázky z novin. Článek o zrušení cenzury se válel roztrhaný pod koly nákladních aut a fotografie prvního tajemníka ÚV KSČ se zmuchlaná zasekla do pásu tanku.

Rok naděje skončil a začala dlouhá léta zklamání.

Později si Jan Werich posteskl: „Když ono se Dubčekovi tak krásně fandilo.“

op. 129 — protože

Tomáš Fürst

protože byl podzim
a možná právě proto
seděl jsem opět ve
vlaku směřujícím
někam-nikam
ztrhané stromy za oknem
Herodové škrtící
své děti protože podzimu neporučíš
vlak-rakev
možná sarkofág člověk nikdy neví
jediné svědectví
mé živoucnosti byl
neznámý protisedící
ovšemže mi byl až
odpudivě blízký
každý den mívám postavy v zrcadlech
v ospání byla má
obsedantní touha udržet pohled
na jednom laciném bodě
marná mžikající
krajina komíhající
se stromoví a keřové
porosty všichni mi
v tom jen bránili
ale proč s nimi bojovat
moje oči-červi
mrskající se sem a tam
a stále hloubš a hloubš
rozrývající balast
trpící přede mnou
marnost
zaklel ten naproti mně
já snaže se vymyslet odpověď
snad havrani snad vrány
v mém hrdle cos zachrčeli
mlčivé ticho
i poslední výdech mrtvého
zdál by se přezbytečným

a přezbytečný by také byl
stejně jako každoranní
probuzení
po pěti úderech zvonu
(kde ten se tu vzal)
mi došlo snad náhodou
snad mně neznámým úmyslem
že nemám nejmenší potuchy
proč sedím v tomto vlaku
napadal mě rýč a houf slepic
a za nějakou dobu i borovice
však vše to mi nedávalo
ani nejmenší tuchu proč
nebo přesněji kdo
ono pomyšlení zabralo hrst času
však cítil jsem se o tři
kroky blíže svému hrobu
poslední dva jsem si šetřil
neboť soudnost přichází až
tváří v tvář smrti
marnost
přesunula mou pozornost
na tik v jeho oku
připomněl mi mé dětství
velmi prostý a ladný
zároveň plný naléhavosti
stále si vzpomínám na
zavržení posledního schodu
stejně jako vlci čekají
a vyčkávají zda promluvit
nebo snad raději mlčet
díval jsem se na něj před
sebe a jediné co mě napadalo
byly nově ušité šaty
ušité z látky onošené a
látky ošoupáním lesklé
se dvěma kapsami
jedna na pár drobných

druhá na prázdnou dlaň
právě to je ta chvíle to čekání
kdy chápu že svou soudobost
cítím procházeje se bosý
cítím trny opuncie a
všude slyším ticho
zbaven všechny frašky v které
mě vycárali asketičtí učitelé
balzamovači nenechávají své
kanopy bez dozoru a mozek
jde ven jako první
právě to je ten okamžik kdy čmelák
loudavým krokem ulehá pod
cedrový stín a to nic kolem
ho naplňuje víc než kdy
můj život naplní milování a ženy
právě tehdy až ti budu podávat pero
plné inkoustu svých myšlenek
a ty nebudeš mít nejmenší tušení
co s ním pročež se jen
usměješ jako to dělával Jidáš
(a že to dělával i Ježíš)
tehdy konečně i nad mým
životem ruka Boha a
ruka dábla
stanou se jedním tělem
před popraskaným zrcadlem
hladím maminčinu dlaň
zpět s sebou ve vlaku
šelest zvenčí zesílil
snaha zeptat se kým je
byla těžší než břemeno Atlasovo
zvláště když mě napadala
jen jediná odpověď
marnost
moje marnost
*ale tvůj život je jen
marnost tolik let na něj
močíš a teď se budeš divit?*
hnusily se mi jeho křivé
rysy tváře jeho pohrdavé oči
i jeho hlas zněl jak by

matka dusila svého syna
pod duchnou a on se jí snažil
pošeptat asa nisi masa
dona nobis pacem domine
nejraděj bych odešel a že
by bylo kam ale nebyl snad
už takový celý můj život
koňská stáj (jak já nenávidím
koně) plná mrvy a otravných
much co do sebe narážejí a
dělají -ty -ty -ty -ty!
nemohl jsem ze sebe dostat
zdání že snad kvůli němu
sedím v tom proklatém vlaku
že to není čiročistou náhodou
a pak ani já tu nemohu být
jen tak pro nic za nic v což
jsem ledabyly věřil
nevím co mě to najednou popadlo
jak se jeden dostane na palubu
tohohletoho vlaku
(opravdu jsem nevěděl a
přestával jsem věřit že
by to bylo podzimem
vždyť stromy venku nevypadaly
ani trochu šťastně)
*ty si nevzpomínáš?
vždyť místa jsme kupovali
spolu za úpis a úsměv
na tvou lásku doufal jsi
že na ni zapomeňš
že na všechno zapomeňš
doufal jsi že tě úsměv a
pohled do jejích očí vyléčí
že si obuješ své nejlepší
boty a půjdeš dál
na skálu sledovat všechno
to kamení a pak do něj
kopat Sisyfos to
taky dělával*
proč mě jeho slova
dopadajíce na mou duši

sžirají jak supi co po
 pěti dnech hladovění
 našli čerstvou mršinu
 i přes svou smrtelnost
 tou mršinou jsem já
*vidíš? všechno to
 byla jen marnost
 zabednělec jako ty
 také nic jiného nezaslouží*
 snad měl pravdu moje minulost
 moje marnost
*celý život hledat vyšší smysl
 a skončit s prázdnou hubou
 sám na chodníku vedle
 vlastního pomníku
 vidíš lidi ti vzdávají hold
 stejně jako na oslavu
 osmdesátileté báby zabijí
 tři slepice a dva králíky
 i na oslavu tebe tě rozporcuji
 každý si ukradne svůj
 příděl a bude předstírat
 jak tě chápe a jak
 rozumí tvému utrpení
 vždyť sám si doma pěstuje
 šefleru a před spaním
 si povídá sám se sebou
 tak jak večerní
 obloha před tím než
 se rozhodne otočit zády
 k všemu světloucnu
 nevěříc že naděje za zády
 není nic jiného než smrt v patách
 jsi syrový krvácíš ze svých stigmat
 ale ty rezavé hřeby zatloukls sám*
 proč jen jsem doufal že cesta
 vlakem někam-nikam může
 být vysvobozením
 na pohřbech se nekřtí
 a peřeje nejsou pouhými
 oslavami rybích pohlaví
 cítil jsem se sám sobě odcizen
 ale nebylo to odcizení co

chce člověka pro sebe
 naopak byl jsem konečně doma
 a nebyl jsem sám
 jen nepodstatnost všeho
 přeci jen vybublala na povrch
 hodiny mi odmítly odpočítávat
 minuty do nástupu
 (běda zase už to dělají)
 dvojí polechtání na špičce nosu
 dvojí kousnutí komárem
 dvojí úsměv a
 dvojí předstírané štěstí a
 dvojí hřeby od slz panny Marie
 rezavé na dva prsty dlouhé
 procházím Forum Romanum
 musím se zastavit u každé
 rozbořené zdi a pláču
 stesk neodvratitelnost zkázy
 mé srdce neopouštějící láska
 (ach jak moc mi stále chybí)
 a štěrk jediný co mi zbylo
 dva roky tíha kroků
 letní slunce co když je
 bolest jedinou vzpomínkou?
 vracejí se tažní ptáci rok co rok
 vyzobávat co zbylo po neštěstí
 i mě navštěvují pořád častěji
 proč zrovna nejkrásnější chvíle
 nechávají duši na dvakrát roztrženou?
 hnusí se mi cizí lidé tak
 jak Adam pohrdal jablky
 štěrk pro muže štěstí ženě
 letní slunce limonády rozlité
 po stolech kolik jen vos
 propůjčí své nohy-děvky
 jen marnost je máchat křídly
 jaký smysl snažit se o štěstí
marnost nemá to smysl
 musel jsem nevida to sám
 mluvit nahlas se sebou
 nebo mě snad slyšel?
nemá to smysl prach jsi

*už teď ani v hrobě se
 nebudeš obracet
 zapomeň na svého otce
 zapomeň na ženy a
 všechny ty rozkoše (ale
 ty nejsi schopný zapomenout
 ani na tu jednu zbyla ti
 bolest poutník je ti
 bližší než kdejaký lazebník)
 zapomeň na sebe
 zapomeň chmury kterými chceš být
 zapomeň jaké to je cítit se opět šťastný
 Bůh ti dal lejno
 ty v něm hledáš hůl
 copak je zem krvavá sama sebou?*
 nemusí snad člověk zůstat
 zavřený se svou minulostí
 vazební cela a dvě postele
 k čemu je výsadní právo
 zůstat sám výkřiky
 minulosti do tmy (jediné
 okno velikosti dětské hlavy
 musil jsem zabednit tak
 moc naděje tak moc
 beznaděj) šeptám na
 stěny jen ty se mi dívají
 do očí cela-rakev
 rakev někde-nikde
 však v tom není rozdíl
 a co víc není to všechno jedno?
 na ulici dobrý večer
 a já hned slyším i po setmění
 bráním se vzpomínkám
 na to všechno krásné (a že
 toho bylo) melancholie mi
 přátelsky poví že zbylo mi
 akorát tak na poslední večeri
 a ráno že to nebude třeba
 na hoře je nejlepší
 pět loků špiritusu
 drobet tabáku a špetka hřebíčku
 dřív stačilo pár šluků
 co bych neudělal pro pár

semen opuncie rozpoltit se
 vkládal jsem útržky do
 dlaní těch pár připomínek
 nevyřešitelné minulosti (prsty jedné
 ruky by stačily k spočtení)
 samota mi nesvědčí říkal mi
 a tenhle zpropadenej vlak?
 zasadím svou duši mohl bych
 ji mít pro jednu rád
 a tak s láskou na kolenou podával
 jsem kousky-opuncie sebe
 ale vy vy jste je sázeli
 a že rostly a jak jahodořadí
 stromovníky aleje dokonce pár omějů
 káceli jste je a mysleli
 jak mi dáváte věčnost
 a pak jste je pálili s představou
 že vřelé slovo může taky zahřát
 žádný oheň není bez příčiny
 a taky žádný popel není bez následku
 myslit si že všechno to
 prázdno pozře mou nezhojenou
 trhlinu byl jsem bláhový
 marnost je koukat na hvězdy
 a vidět v nich budoucnost
 marnost je psát verše a doufat
 že je někdo bude číst
 marnost je vejít v pět řek
 když utopit se v nich nedá
 a jediný co zůstane je třesavka
 marnost je vsadit posledních pět
 semen rozpolcené opuncie a vzápětí
 zjistit že právě ty byly pro ni
 (čert to vem ještě mám bolest)
 a marnost je věřit básníkům
 verše-žiletky
 psát báseň je sebevražda
 duše sebestředný patos
 pět řek a každá mi
 způsobuje bolest
 výhružné syčení hada v
 klíčové dírcce Léthé
 mě čeká a Léthé mě miluje
 nemohu dál ale co zbývá

Kvůli komu klauni nosí rudé nosy? aneb Jakto Všechno Jakože Wzniklo

Martin Metelka

Kdysi dávno, v dobách starých, tedy antických, ještě neexistoval pojem jako klaun, šašek či šprýmař, a ani harlekýni to v té době neměli zrovna růžové. Tenkrát existovali sice satyři a satirici, ale ti, jaksi vlivem evoluce, nepřetrvali a museli ustoupit těm takzvaně přizpůsobivějším. Ale o tom někdy jindy. Jádro tehdejší kultury byla filosofie. Lidé tenkrát nic nevěděli, a proto mohli o všem přemýšlet, třeba proč hoří oheň, proč nebe nepadne na hlavu, když je někdy níž a někdy výš, proč je moře, strýčku, slané a tak dále a dále tak. Neměli internety, computery, chytré a ani hloupé telefony, a co se týče knihoven, tak nebylo dost knih, které by se tam pro všeobecné blaho daly pod zámek, a ani dost lidí, kteří by si zaplatili členství, a poté už tam nevkrčili. Takže když jste se s někým hádali, nikdo vám nemohl vědecky popřít vaše stanovisko, neprůkazně upravit důkazné foto v programu, pokázat na večerní zprávy či recitovat citaci. Tak lidé přemýšleli a hádali se celé dny a vlastně nic nikdy neuhádali a už vůbec nikdy nic nevymysleli. Tak to trvalo pár tisíc let, a aby se to někam hnulo, vymysleli se filosofové. Museli nejdříve vymyslet sami sebe navzájem a sami si také potom dali zadáno jen celý den chodit, hádat se a přemýšlet. Ostatní už to totiž nebavilo a nebyli za to koneckonců placeni. Normální lid pak mohl vláčet pluhy po poli, péct pecny nebo bojovat v bitvách a filosofové za ně zadumaně rozjímali.

Chvíli takhle panovalo v zemi blaho a klid, než se jednoho dne jistý filosof, jmenoval se Setarkos nebo tak nějak, na jméně nezáleží, rozhodl, že začne říkat ty svoje výmysly a uhádky právě těm normálním nemyslícím lidem. Proč vypadají bozi jako lidé? Proč vždycky spadne kočka namazanou stranou na zem? Neměla by být Anatomie za víc kreditů než Lékařská biologie? A protože jim říkal pravdu, a s tou je to vždycky potíže, a že ta pravda byla promyšlená, začali se bouřit a vyhostili ho z rodného Nehta nebo tak nějak, na jménu toho města nezáleží. Aby si to pamatoval a už se nevracel, na cestu mu ještě rozbili nos.

A jak tak Setarkos cestoval s rozbitýmnosem, přišel k jednomu selskému stavení, kde zrovna krmila slepice děvečka, a ta děvečka si bez rozmyslu pomyslela, že takový chudák, to se přece nedělá, aby poutník putoval se zakrváceným frňákem, a hned ho vzala domů na statek, tedy jakože na zotavenou. Jenže jak se léčil s tím rozbitýmnosem, zase začal přemýšlet a zase sděloval ty myšlenky a ty pravdy okolí. Co bylo před velkým třeskem a co jej způsobilo? Co když pondělky v první řadě nesnášejí Tebe? Proč pořád zdražují obědy na Kajetánce?

Nejdřív si říkali, že chudák má nejen rozbitý nos, ale nejspíš i otřes mozku, a nechávali to být. Jakmile se ale vyléčil, přestali mu ty učené řeči trpět, všechno mu to sečetli a vyjeli mu účtenku, až z toho chudák zbělel. Chvíli takhle chodil po okolí, bledý jako stěna, než se nad ním slitovala další rodina. Mysleli, že je chudokrevný. Několikrát se to takhle opakovalo. Vždy ušel kus cesty po svých, něco zlého ho potkalo, hodní lidé ho vzali k sobě a hned, jak se z toho vylíkal, ho z domu vykopli. Zanedlouho už si radši Setarkos rozbíjel nos sám, než aby mu ho rozbíjeli cizí, a když ho pak hodní lidé vzali na rekonvalescenci, mohl chvíli jíst z jejich spíže, spát v jejich peřině a povídat jim své domněnky a postřehy. Proč nulou dělit nelze? Proč má téměř vždy vlak zpoždění, ale vůbec nikdy neodjede ze stanice dřív? Jak správně zavést periferní žilní katetr?

Ale protože lidi nejsou hloupí, tedy alespoň v době, kdy se tento smyšlený příběh odehrává, hloupí nebyli, rychle si všimli jeho triků a on musel vždy vymyslet nějaký nový, aby si udržel svoje řemeslo. Místo rozbitého nosu si pořídil červený, z molitanu. Místo hypoxie si zakoupil šminky. Jednou si oblékl tak nafouknuté a barevné šaty, že všichni jen civěli na tu duhu, na ty volánky a na ty obří boty. Mysleli si, že se chudák uhodil do hlavy, když se takhle šatí a vůbec si nevšimli, že v obličejí je to pořád ten samý recidivující filosof, co ho kdysi vykopli z Nehta. Byl to on, kdo založil činohru, aby se mohlo začít říkat: „To je stejně jenom divadlo.“ Když už byl známý v celé zemi, změnil si dokonce i svoje jméno na Kleión, aby nebyl rozpoznán pohraniční stráží, která by jinak pacholka poznala podle dokladů a zbila ho při pokusu o přechod hranice státu. Takhle se jeho odkaz rozšířil nejen po celé Ukceři, ale i mezinárodně, a většina filosofů si brzy začala strkat na nos molitan a používat pudřenku. Někdo ve Skandinávii nebo možná v Německu pak zkomolil jeho nové jméno a těmito liberálním filosofům se podle něj začalo říkat „klauni“.

Takhle nějak se to stalo. Jaké že z toho plyne ponaučení? Až si z vás nebo z vašeho kamaráda nějaký vyuk s červenýmnosem začne dělat bláznů a pokládat vám nesmyslné otázky, měli byste podle tradice prohlásit, že je chudák padlý na hlavu, že nejspíš utrpěl otřes mozku, už jenom podle toho, jak se obléká, a že je to stejně vlastně jenom tyjatr. Dejte mu něco od cesty a pošlete ho ve vlastním zájmu raději někam jinam. A to nejen v případě, ale zvláště tehdy, skrývá-li se v něčem, co blábolí, zrnko pravdy.

Jiří Pospíšil:
*„Chtěli jsme navodit dojem,
 že tu pan Werich ještě včera byl.“*

Připravil Ondřej Lukáč

Jan Werich žil ve vile na Kampě od konce 2. světové války až do své smrti roku 1980. Vila se tehdy stala oblíbeným útočištěm českých intelektuálů, které Jan Werich rád hostil. Ve vile se ovšem v minulosti vystřídala řada dalších známých osobností jako Vladimír Holan, Zdeněk Wirth nebo ještě na počátku 19. století Josef Dobrovský. Po povodních v roce 2002 byla Werichova vila zničená a vybydlená. Od té doby panovaly diskuse o jejím dalším užití. Vleklá jednání a opakované konkurzy o pronájem budovy nakonec vyhrála Nadace Jana a Medy Mládkových. Předsedou správní rady této společnosti je od roku 2016 JUDr. Jiří Pospíšil, s nímž vám přinášíme následující rozhovor.

**Jak vypadá vaše práce?
 Kolik času týdně vám osobně zabere Werichova vila?**

Werichova vila je jedním z objektů, které spravuje Nadace Jana a Medy Mládkových. Nadace má vilu v nájmu od Prahy 1. Já jsem předseda správní rady, což je čestná funkce a neberu za ni žádný plat. Moje práce zde mi zabere zhruba dva dny v týdnu. V zásadě na začátku týdne rozdělím úkoly a na konci týdne je zkontroluji. Naše nadace je v podstatě taková malá firma, ve které mně přísluší zejména právní a ekonomické otázky. Ta role je tedy převážně manažerská a mým velkým úkolem je i shánět sponzory. Také samozřejmě řeším, jaké výstavy a projekty se budou odehrávat, ale musím zdůraznit, že tato rozhodnutí vždy činím na základě doporučení odborníků a hodně spolupracuji s našimi kurátory. Jsem přeci jen ve světě umění laik a nedovolil bych si mluvit jim do toho, jak má ta která výstava vypadat.

Jak zvládáte časově starat se o Museum Kampa a Werichovu vilu při vašem pracovním vytížení?

Práce pro Nadaci je mým koníčkem. Neberu to jako zaměstnání a každý člověk by podle mě měl mít nějaký takový koníček, který ho naplňuje. Pro mě je to tedy Museum Kampa a Werichova vila, a proto mi nečiní obtíže tu být i o víkend. Náročnější je to pak možná pro místní zaměstnance, kterým o víkend volám a scházím se s nimi... Stíhám to tedy dobře a jsem naopak rád, že mimo politiku mám i nějakou další činnost. V opačném případě bych začal být na politice mentálně závislý a tomu jsem se vždy snažil vyhýbat, i proto jsem ještě před prací v Nadaci učil na vysoké škole.

Jste spokojen se současnou podobou Werichovy vily?

Musím přiznat, že spokojený nejsem. Dům byl Prahou 1 po povodních bohužel necitlivě zrekonstruován. Z původního Werichova domu toho zbylo hrozně málo a ten autentický dojem je pryč. Budova a místnosti v ní byly navíc předtím prostorově úplně jinak řešené. To není ani výtka, spíše konstatování. Snažit se imitovat původní byt v přespříliš opraveném interiéru s pozlacenými klikami je poněkud obtížné, ale myslím si, že se nám alespoň částečně to původní kouzlo obnovit podařilo. Na základě dobových fotografií jsme zrekonstruovali malý pokojíček a Werichovu pracovnu v prvním patře. Dokonce jsme získali autentické předměty přímo od vnučky pana Wericha, se kterou jsme na počátku velmi intenzivně spolupracovali. Další předměty, nebo alespoň předměty jim podobné, jsme pak získali v různých aukcích. Stále ještě všechny nemáme, ale na ty prostě člověk čas od času na nějakém bleším trhu náhodně narazí... Já bych si dokázal dále představit, že bychom postupně přidali ještě další dobově zařízenou místnost. Osobně mi třeba přijde jako velká škoda, že se nedochovala kuchyň Jana Wericha, protože byl znám jako velký gourmet. Idea Medy Mládkové ovšem byla, aby byl dům otevřený veřejnosti a sloužil jako kulturní centrum. Nechtěli jsme vybudovat klasické muzeum s vitrínami, ale spíš navodit původní atmosféru, jako by tu pan Werich ještě včera byl.

**V přízemí je i oblíbené IF Café.
 Je její repertoár nějak přizpůsoben Werichově vile?**

Mít zde takovou kavárnu byl náš záměr už od začátku. Dobré jídlo zkrátka k panu Werichovi patří. Sbíral například kuchařské knihy a my jsme už dokonce vydali knihu jeho oblíbených receptů. Chtěli jsme tedy dát lidem možnost tady posedět s dobrou kávou a kvalitním zákuskem. IF Café je dlouhodobým partnerem naší nadace. Její majitelé jsou naprostí profesionálové, srdcaři a velcí přátelé Medy Mládkové, proto jsem rád, že je tu máme a jsem přesvědčen, že právě jejich koncept do Werichovy vily báječně zapadá. Co se jejich sortimentu týče, tak já nejsem velký odborník, ale dělat sortiment zcela na míru této malé kavárničky by asi nebylo ekonomické. Na druhou stranu pouze zde máte oblíbené kremrole a dort Meda, jenž vznikl na základě popisu Medy Mládkové, která je velkou milovnicí čokoládového dortu s oříšky a malinovou náplní. Samozřejmě kdo má zájem o intelektuálnější náplň, může zajít do podkroví, kde se pravidelně konají různé kulturní akce. Bylo právě naším cílem, aby si zde každý přišel na své.

**Já mám dojem, že osobnost Jana Wericha se v současnosti
 scvrkla na dvě pohádky a několik citátů. Vnímáte to stejně?**

Taková je zkrátka doba. Dnes nejde o kvalitu a hloubku informace, ale o její rychlost. My se to snažíme trochu napravit. Jsou tu přednášky a naši průvodci nabízejí bohatý výklad. Podobně se snažíme přiblížit i geniálního básníka Vladimíra Holana, který upadnul v ještě větší zapomenutí. V přízemí si navíc můžete přečíst o všech slavných obyvatelích domu, jenž má vskutku bohatou a zajímavou historii. Zadáním Prahy 1 jako majitele objektu je ovšem přiblížit život Jana Wericha, a tak je on hlavním objektem naší expozice.

Podobně se občas objevují hlasy, že humor Jana Wericha je už poněkud zastaralý. Jaký je váš názor?

Já věřím, že mnoho jeho citátů a mouder je pravdivých do té míry, že ani zestárnout nemohou. Myslím, že i jeho filmové role — byť jich bylo bohužel málo — jsou pamětihodné a rovněž zcela nezestárlé. Samozřejmě část jeho díla upadla v zapomnění a současná generace ho vnímá jistě jinak než jejich rodiče a prarodiče, ale to už je prostě dáno vývojem.

Na druhou stranu prvorepublikové snímky V+W se opakují zřídka a stejně tak jejich divadelní hry bývají málokdy uváděny současnými divadly.

Nemám úplně přehled, co se hraje v televizi. Určitě jejich filmy nejsou tak notoricky známé jako komedie Vlasty Buriana nebo Oldřicha Nového, ale to neznamená, že nejsou důležitou součástí naší kinematografie. V divadle bych naopak upozornil na velký úspěch představení Korespondence V+W brněnského divadla Reduta, o které byl obrovský zájem, takže si myslím, že i v tomto směru mají.

Werich s Voskovcem mají současnému publiku stále co říct. Jaké je vaše oblíbené dílo Jana Wericha?

Je to možná naivní, ale já mám prostě nejradši Fimfárum. To byla knížka pohádek, se kterou jsem vyrostl a která má dodnes své místo v mé knihovně. Párkrát do roka po ní rád sáhnu a několik stránek si přečtu. Je v tom ta laskavost a moudrost, které mám s Werichem spojené.

Paní Meda Mládková a její nadace usilovala o správu Werichovy vily dlouhodobě od roku 2008, kdy vyhrála první konkurz. Definitivně však získala vilu do pronájmu až od roku 2015, kdy vyhrála opět v konkurzu a navíc uspěla i v anketách mezi laiky a odborníky. Čím jste zaujali?

Já si v první řadě velice vážím společnosti Post Bellum, jež skončila na druhém místě a jež se zabývá archivací vzpomínek pamětníků na historické události. Jejich projekt ale podle mě nebyl pro Werichovu vilu vhodný. Chtěli zde mít své zázemí a badatelný. Byť jde o renomovanou společnost, tak my jsme chtěli Werichovu vilu otevřít lidem a myslím, že právě tento koncept zaujal. My máme veškeré zázemí v Sovových mlýnech a zde pouze jednu kancelář. Musím dále opět zdůraznit, že jsme tady pouze v nájmu od Prahy 1. Nadace nic nevlastní a musí provoz dotovat, a to i včetně počáteční investice. Radnici to vlastně nic nestojí a ještě dostává nájemné. Podmínky nájmu nejsou ideální, ale s tím jsme do toho šli a děláme to kvůli našemu přesvědčení.

Čím je pro paní Mládkovou Werichova vila tak významná?

Klíčovou roli hrálo její přátelství s Jiřím Voskovcem. Manželé Mládkovi v USA často trávili vánoční svátky s panem Voskovcem a jeho ženou. Paní Meda má navíc ve velké oblibě Osvobozené divadlo a tvorbu V+W. S Janem Werichem samozřejmě vinou Železné opony tak osobní vztah neměla. Především ale nechtěla, aby dům s takto bohatou historií chátral nebo sloužil bezduše komerčním účelům.

Upřímně, byl tu srovnatelný projekt v posledních deseti letech?

Já bych odpověděl tak, že hlavně samotná Meda Mládková jako osobnost a mecenáška je nesrovnatelná. Vždyť její Museum Kampa je v současnosti největším privátním muzeem v České republice. Druhá taková osobnost v naší zemi prostě není. Navíc Meda Mládková patří k současným českým osobnostem, jež jsou známy i v zahraničí, i proto letos slavíme Století Medy Mládkové.

Kampak?

Gabriela Moslerová

Kampak
 Ve ztichlém večeru?
 Kroky se Ti toulají
 Po kočičích hlavách.
 Hledáš vůni?
 Vůni veršů
 Pyžmo roků
 Co smrdí v ulicích
 Už dobrou řádku let

Zhruba
 Čtyřicet.

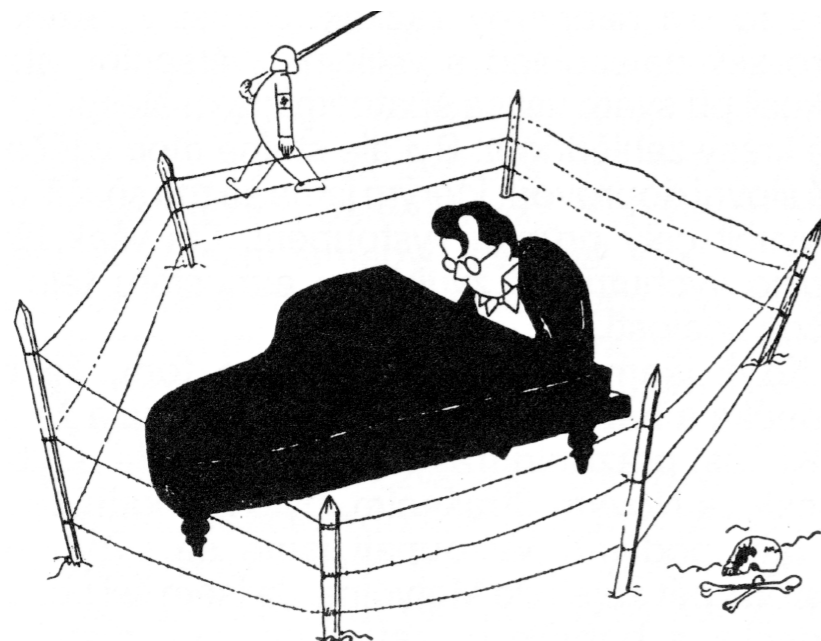
Kampak
 Vedou Tvé myšlenky
 A pohledy kolemjdoucích?
 Do modrých obrazovek
 Ztichlého světa
 Kde verše ztrácí váhu
 Jak dlouho už?

Zhruba
 Čtyřicet let.

Kampak
 V uličkách
 Mezi nezvanými
 V myšlenkách
 Mezi bezvěrnými?

Kampa.

Ježkovo novoroční přání¹
(kresba Adolf Hoffmeister)

Kterak Ježek k Werichovi přišel aneb Pojednání o literatuře, životě a náhodě na pozadí vybraných kapitol divadelní historie s mírným nádechem subjektivizace

Tomáš Mikyška

Všechno má svá pravidla, své zákony, má je i tento svět.²

Ze studia teorie literatury na prvním stupni základní školy mi do dnešních dnů zůstalo v hlavě jen málo. Namátkou: Andersenovy pohádky pro děti není vhodné číst dětem; pánové Voskovec a Werich osvobodili divadlo; Baladu pro banditu ani Baladu z hadrů nelze sensu stricto považovat za balady, neboť je nenapsal Čelakovský, Erben, Neruda ani Goethe. Ze všeho nejsilněji se mi však do paměti vryla slova, která nám paní učitelka opakovala snad při každé hodině: „Do života si pamatujte, že literaturu dělíme na LYRIKU, EPIKU a DRAMA.“ Jak stručné, jak jasné. Ovšem jen na první pohled naivního a slepě důvěřujícího čtvrtáčka.

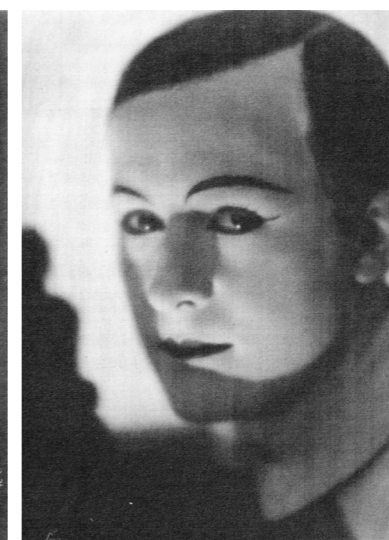
Později, s přibývajícimi léty, začal jsem totiž pociťovat drobné nedostatky uvedené kategorizace. Nemohl jsem se kupříkladu za nic na světě vyrovnat s faktem, že Svatební košile nebo Máj jsou díla zároveň lyrická i epická, a ke všemu ještě i tak silná dráma. Literární svět, jak nám jej původně vymezila paní učitelka – tak přehledně strukturovaný a srozumitelný,

¹ VOSKOVEC, Jiří — WERICH, Jan: *Nikdo nic nikdy nemá...* 1. vyd. Praha: Národní filmový archiv, 2001.

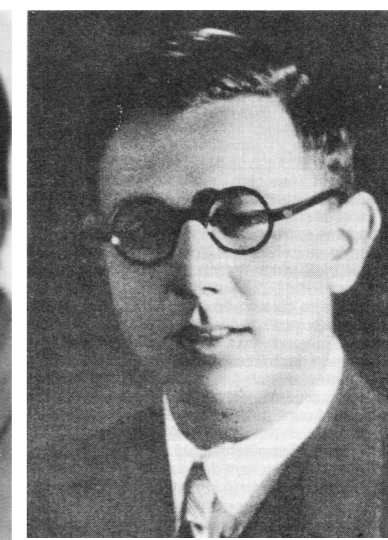
² ČERNÝ, Mirek: *Sto let*

Jan Werich³
(v mládí užíval pseudonym J. W. Rich)

Jiří Voskovec⁴
(v mládí užíval pseudonym Petr Dolan)

Jaroslav Ježek⁵

se mi začal bortit pod tíhou své komplexnosti (před kterou nás nikdo nevaroval) a má duše počínajícího literárního teoretika se čím dál více zmlátala v existenciálním chaos magnum. Naštěstí se v pravou chvíli ozvalo nastupující peri-pubescentní období bouře a vzdoru, v jehož průběhu mi vykrytalizovalo takřka avantgardistické řešení:

- 1) Dogmata nechápat dogmaticky.
- 2) Za svou pravdou stát. Nebo alespoň za ní jít.
- 3) Jako životní i tvůrčí princip zvolit zastřešující koncept:
LYRIKA-EPIKA-ŽENY-VÍNO-MUZIKA.

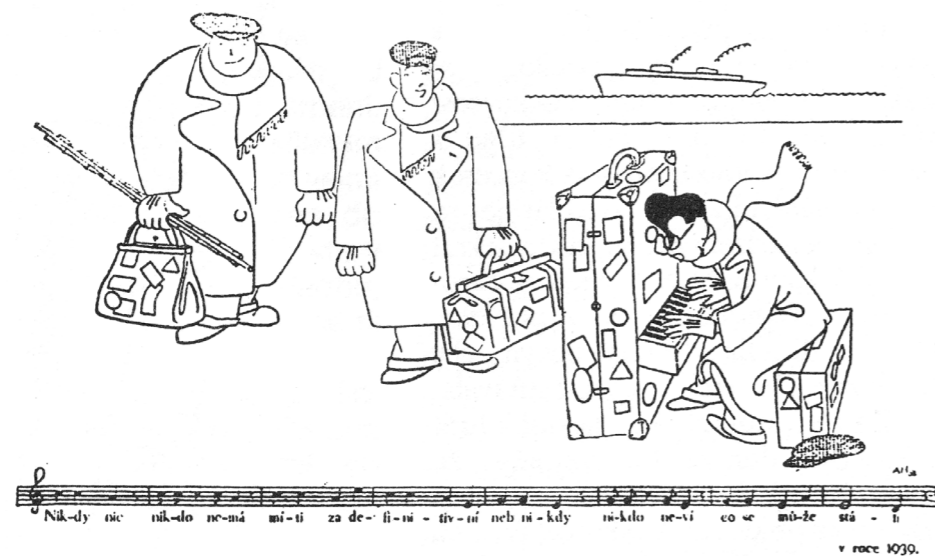
Podobná východiska zřejmě ve svých dobách nalézali i nejrůznější dříve narození, když zrovna nebyli schopni ztotožnit se s aktuálním světem během. Dokládá to například vzpomínka na první hru tvůrců budoucího Osvobozeného divadla: *Vzato podle zápletky hry, jedná se ve Vest pocket revui především o parodii na dobovou situaci v českém umění, zejména v literatuře, přesněji řečeno na ty jevy a zjevy, které natolik byly do očí, že si parodii zasloužily.*⁶ V tomto případě si mladičtí Werich s Voskovcem vzali na mušku literaturu, která tehdy vládla trhu – sentimentální, s exotickými prvky, eroticky nasládlou – zkrátka brakovou. Bez bázně ale vstupovali i do vod mohutnějších: *Představujeme si Labyrint světa jako velikou podívanou, v níž z originálu zachováme hluboce satirické stanovisko autorovo, které ovšem bude zaktualizováno a zbaveno původního, čistě náboženského podkladu. (...) Formálně však jsme nuceni držet se originálu naprosto volně a hledati dramatické divadelní vyjádření díla, které je čistě literární a postrádá skoro úplně akce. (...) Aniž chceme dělati z Labyrintu světa revue, hodláme rozhodně používat hojně hudby a zpěvu. Autorem hudby bude samozřejmě Jaroslav Ježek.*⁷

^{3,4} BAHNER, Ota — ČEJKA, Karel: *Tři strážníci*. 1. vyd. Ostrava: Nakladatelství A-Z, 1992.

⁵ VOSKOVEC, Jiří — WERICH, Jan: *Nikdo nic nikdy nemá...* 1. vyd. Praha: Národní filmový archiv, 2001.

⁶ PELC, Jaromír: *Zpráva o Osvobozeném divadle*. 1. vyd. Praha: Práce, 1982. str. 37

⁷ VOSKOVEC, Jiří — WERICH, Jan: *Nikdo nic nikdy nemá...* 1. vyd. Praha: Národní filmový archiv, 2001. str. 299

Ježkovo novoroční přání⁸
(kresba Adolf Hoffmeister)

O Ježkových kvalitách, zejména skladatelských, nebylo a dodnes není pochyb. Mezi ústřední tvůrčí osobnosti Osvobozeného divadla se zařadil záhy a naprosto dokonale, mimo jiné i pro svoji výjimečnou schopnost klavírní improvizace, což oběma mistrům improvizace „forbínové“ nemohlo neimponovat. Traduje se, že mimořádný pozitivní ohlas sklídila Ježkova variace na „Šla Nanyňka do zelí“. Těžko mi to dnes (coby nepamětníkovi) posoudit. Z nahrávky je mi známa pouze variace Jiřího Šlitra na variaci Jaroslava Ježka na „Šla Nanyňka do zelí“. A ta mimořádná je.

V divadle zastával Ježek roli hudebního šéfa, skladatele, aranžéra, kapelníka a klavíristy. O svém poslání jako orchestrální dirigent vyjádřil se Ježek, že sleduje trojí účel. Skladatelský, instrumentátorský a výchovatelský. „Moje počáteční činnost vede k vytvoření dokonalého amerického orchestru, odkud chci jít dále, třeba že Amerika a Anglie zůstávají stát. (...) Americký orchestr je mi pouze východiskem k dalšímu novému typu orchestru. (...) Vedoucím motivem jest mi, abych se vystříhal veškeré banality a nezdravé sentimentality, jež absolutně ve svém orchestru nebudu nikdy trpět.“⁹ Některé ze svých rolí zastával Jaroslav Ježek permanentně, jiné jen příležitostně. S trochou nadsázky by se dalo říci, že viděl-li divák Ježka při představení stát za dirigentským pultem (zejm. při premiérách), divadlu se existenčně dařilo, seděl-li však u klavíru, v prořídlelém uskupení několika málo dalších muzikantů, hlavním důvodem patrně nebyla touha předvést své klavírní umění.

Méně se už ví, že to byl právě Jaroslav Ježek, koho Werich s Voskovcem angažovali, aby pomohl zachránit po několika málo letech existence Osvobozené divadlo před hrozícím úpadkem. V průběhu sezóny, kdy se v Praze Vest pocket revue již obehrála a divadlo se počalo topit v dlužích, kdy po vyčerpávající práci na nových hrách oba autoři onemocněli a polovina orchestru podala výpověď, zachránil divadlo právě Ježek. A, nutno poznamenat, také publikum při tehdejší zájezdě – v Brně.

Ježek¹⁰
(kresba Adolf Hoffmeister)

V + W¹¹

Potřebovali jsme tenkrát narychlo píseň ve formě blues, (...) Ježek seděl u piana, my vedle něj a nutili jsme ho, aby nám složil refrén – že pak uděláme slova k hudbě. Ježek by zase raději měl napřed slova. Venku byl krásný, májový den, v šerém orchestru divadla vládlo takové ospalé, sklepní ticho a nikomu z nás se moc do práce nechtělo. „Aspoň první řádku, kdybyste si vymysleli, volové, ať se mám čeho chytit,“ domlouval nám Ježek, proháněje bluesové rytmy po klávesách. (...) Navrhovali jsme různé nesmysly. Jeden z nich konečně Ježka zaujal. Netoliko že je tma, ale nevidím... „Počkej, to by šlo ... to má hezkej rytmus,“ bručel a skandoval si tento absurdní alexandrín na klávesách. A zčistajasna ušil k těmto slovům fragment melodie, který nás všechny tři strážníky probudil. „A vopakovat,“ naléhal, „to samý, zase dvanáct stop, chápeš?“ A už skládal melodii následujícího verše, kterážto melodie si na nás vynutila: Víím, že je tu všude tma, já ji nevidím. (...) Chvilí vedl text, chvílí hudba a v této kolektivní improvizaci, v této jam session, vzniklo blues Tmavomodrý svět. Ježek si tu písničku zamiloval. (...) I my máme rádi Tmavomodrý svět pro jeho podivný vznik, který tolik zpečetil náš autorský trojspolek.¹²

Voskovec i Werich začali s autorskou tvorbou na gymnáziu a jejich kroky směřovaly k divadlu. I Ježek počal tvořit (komponovat) na střední škole a jeho kroky směřovaly k divadlu. Všichni tři pánové připravili půdu pro další rozvoj divadla malých i jiných než malých forem a všichni tři pánové již zemřeli. Inu, takový je život. Příjmení Jana a Jaroslava mají pět písmen. Příjmení Jiřího, křestní jméno Jaroslava a celé jméno Jana mají osm písmen. Je všechno jenom náhoda?¹³

... 14

⁸ VOSKOVEC, Jiří — WERICH, Jan: *Nikdo nic nikdy nemá...* 1. vyd. Praha: Národní filmový archiv, 2001.

⁹ BAHNER, Ota — ČEJKA, Karel: *Tři strážníci*. 1. vyd. Ostrava: Nakladatelství A-Z, 1992, str. 16

^{10, 11} VOSKOVEC, Jiří — WERICH, Jan: *Nikdo nic nikdy nemá...* 1. vyd. Praha: Národní filmový archiv, 2001.

¹² PELC, Jaromír: *Zpráva o Osvobozeném divadle*. 1. vyd. Praha: Práce, 1982, str. 69–70

¹³ ČERNÝ, Mirek: *Sto let*
¹⁴ soukromý archiv T. M.

Nikdy nemůže žít

Vít Vejmelka

Srdce obrostlá kamenem
Nemohou bít
Nemohou být
krve zdrojem, života pramenem
Vzápětí otekou plíce
Není zde dech
Není zde duch
Dochází vzduch, tak zhasíná svíce
Nakonec utlačí mozek
Vzruch vyhasíná
Bůh ztrácí syna
Jak umřela láska, nežije člověk

Třást se

Richard Boček

Jarda měl zrovna pauzu. Času bylo habaděj — Jonáš právě začal stavět svoje nenásilné sólo na piáno. Tohle kluci zvládnou ve třech, vždycky to zvládli, dyť to hrajem už tak minimálně po sto padesáté. Třímal v rukou trumpetu zabalenou do hedvábného kapesníku, aby jí snad jeho agresivní pot nesežral lak. Jo, jako Satchmo, říkal si vždycky v duchu. Škoda, že se s ním můžu srovnávat tak maximálně v tom, jak moc se potím, doprdele. Potil se vždycky, když měli koncert. Ale kdyby koncert, hezky takhle Reduta nebo Stará paní aspoň. Jo, to by bylo. Poslední dobou brali spíš kšefty pro prachy, jako byl tenhle. *Hotel Savoy vítá vážené hosty u večere s živou hudbou!* Nejradši by tu ceduli na pozlaceném stojánku hodil ven skrz okenní tabulky. Ale co, holt Savoy platí dobře (tedy alespoň na studenty, kteří chtějí chodit ve čtvrtky na pivo a v pátky zvat hezké holky na víno) a za honorář v pořádných klubech čítající „Supr možnost se ukázat“ a „Chápeš, kde seš, mladej? Tady hrával kdysi Brom!“ slečně toho vína moc nekoupíte.

Na provizorním podiu stojí čtyři kluci: basa, bicí, piáno a trumpeta. Karel s Vojtou jsou sehraná dvojka jak na kšeftech, tak na Dejvické, kde místo přesně načasovaných synkop nasázených na šroťák a hmatník skriptí se stejnou vášní v matlabu. Jonáš je absolutní opak všeho nerdství. Studuje bohemistiku na fildě, protože mu otec nedovolil se naplno věnovat piánu a s vyhlídkou povolání gymnaziálního profesora se byl ještě schopný smířit jak otec, tak Jonáš. Vlastně se mu to všechno začalo docela líbit. Vzal na sebe image pražského intelektuála vždy oblečeného v černém, s obligátní nihilistickou knihou v podpaždí. Jednou si dokonce pořídil falešné brýle bez dioptrií, ale když je na chvíli ve zkušebně odložil na klavír a odskočil si na záchod, kluci mu na skla lihovou fixou nakreslili dva kusy obrýleného mužského přirození. Tak se na ně, k všeobecné spokojenosti, vykašlal, nicméně jinak zůstalo vše při starém. Cvičil snad ještě víc, než kdyby chodil na konzervu, a když nemohl v noci spát, počítal, za jak dlouho by si tak mohl vydělat na Steinwaye, kdyby... No, nikdy se nedopočítal, vždy ho nakonec milosrdně zachránil spánek.

A pak tu byl Jarda. Metr osmdesát pět, hubeňour, vlasy jak strašák na poli (stejně tak slaměné i rozčepýřené) a rty, nebo jak sám radši říkal pysky, z trumpetu vepředu rozplácle tak na velikost pětikoruny. Jarda začal na trumpetu v osmi a už ho to nepustilo. Žral to. Gymplem jen tak tak proplul, aby pak udělal zkoušky na Ježkárnu a pedák zároveň. Ježkárna byla srdcovka, pedák rodinná tradice, ze které se mu i přes soustavnou partyzánskou činnost nepodařilo vymanit. Vybral si tedy alespoň dvojbor angličtina/zeměpis. Tahle netradiční kombinace mu zaručovala dvojí: za prvé by se to mohlo hodit

pro kariéru světově známého jazzového trumpetisty a za druhé, a to hlavně, s ní má minimální šanci na nabídku postu učitele na některé ze základek v rodné Jihlavě. On se vidí v Birdlandu v New Yorku, máma zase na Základní škole E. Rošického. Praha je prozatím vhodný kompromis.

Jonáš se už blížil ke konci druhého kolečka a teď dával domluvenou grimasou najevo, že si strelí ještě třetí, „pro praktis“. Tenhle škleb na styl Arta Blakeyho si domluvili už na první zkoušce nově vzniklého bandu poskládaného z hráčů zušáckého dechového orchestru, které srala dechovka a táhnul jazz. Byli čtyři a to stačilo. A nenáviděné pořekadlo, že všechno zlé je pro něco dobré, se zas jednou chopilo příležitosti se uplatnit. V orchestru se sčuchli a navíc jim dobrosrdečný kapelník Tomášek nechával zkušebnu po regulérní orchestrální zkoušce na dvě hodky zadarmo. A teď v Hotelu Savoy hrajou fuckin' gastro jazz... Běloskvoucí ubrusy přes kulaté stolečky, ohýbané rádoby secesní židle s plyšem, vínový koberec, pozlacené lustry, pozlacené kliky u oken, i svícný na stolech jsou zlaté. Kdyby to nebylo proti zákoníku práce, nechali by pozlatit i číšníky a recepční. Hezky dvakrát do měsíce, jen ať se to blyští. Na okrových stěnách visí černobílé nicneříkající fotky, dekorace. Ostatně, stejný úkol tu plní i kluci. Vypulírované polobotky, puky, bílá košile zapnutá až ke krku, mile se zubit a tvářit se vděčně. Místo potlesku zní mezi písničkami cinkání příborů a konverzace převážně v angličtině. Dekoraci se netleská.

Jonáš dohrál sólo. Teď byla řada na Jardovi. Hráli zrovna takovou ne moc vzrušující aranž Singing In The Rain, hezky jak to mají velcí bílí bussinessmani rádi. Při představě, že by měl teď začít hrát ve stejném duchu, se Jardovi zvedal žaludek. Úplně se viděl, jak by s takovou asi nazvracel do (jak jinak než zlatého) kbelíku s ledem na šampaňské pánovi u stolku číslo tři. Tohle ne, tohle teda fakt ne. Vždyť jazz má být dravý, spontánní, živočišný! Když hrával Buddy Bolden na trumpetu v New Orleans, kde se to poprvé semlelo, tak z ní prý lítaly kousky. Hrál údajně tak nahlas, že si vyfoukal mozek z hlavy. O tom má svědčit mimo jiné i incident s tchýní, hzenou litinovou konvicí a následnou hospitalizací v ústavu pro choromyslné. Teďka bych si konvicí po hlavě zasloužil spíš já, funěl Jarda, nasrat. Počkal si na stop-time a místo domluveného sladkého výjezdu v tečkovaném rytmu tam napálil část ztřeštěného licku, který zrovna cvičil do hodin improvizace na Ježkárně. Dal si ho v double time a celé to zakončil sebejistým cis tři, které v úvodním G duru bylo dokonalým ztělesněním vzdoru. Kluci sebou trhli, jak kdyby jim Jarda kopnul lakýrkou do zad. Nevěřicně na něj koukali s výrazem: Kámo, tohle je trochu

dost prasečina na tenhle samet, nemyslíš? Ale Jarda dál držel svoje zpupné cis tři, rudnul a koulel při tom očima, jakože tohle teda myslí setsakra vážně. Karel s Vojtou nezůstali dlouho pozadu a přešli s Jardu do double time, načež Jonáš proložil svoje akordové postupy tolika tritony, že by ho za dob největší slávy Gregoriánského chorálu na místě upálili i s piánem. Z infantilního prozpěvování v dešti se stal boj s orkánem Sabina. Teď jsme kurva jak Riders On The Storm, blesklo Jardovi hlavou. To je aspoň muzika! A hnedka hlavní melodii střelil do sóla.

Bouře se však neudržela nadlouho jen na podiu, naopak, své umění začala předvádět přímo uprostřed salonku. Tam, kde byli hosté doposud zvyklí na majestátní křišťálový lustr, se zničehonic vytvořilo zle vyhlížející oko hurikánu. Ostatně mračna kolem z nasáklých textilních tapet také nevěstily nic dobrého. Najednou jakoby všichni přítomní dostali facku od prudkého nárazu větru následovanou pravým hákem provazců deště. Nádobí padá, ženy křičí, děti pláčou. V marné naději se drží svých ubohých stolečků, ale i ty už s sebou bere velká voda, která se vzala odnikud a teče nikam. Proud má tak silný, že i pán u stolečku číslo tři, kterému se mezitím z chlazeného šampaňského stal pětimetrový ledovec, byl nekompromisně strhnut do peřejí, i když se snažil zarýt nehty do ledu, jak jen to šlo. Vše bylo ztraceno, hotel Savoy šetřil na záchranných člunech, není dost místa pro všechny. Ale na to je již stejně pozdě, ze salonku zmizeli všichni hosté, obsluha, zlaté dekorace a dokonce i ledovec si nějak našel cestu skrz metr a půl široké dveře. Na rozbořeném podiu teď stojí jen čtyři prokřehlí muzikanti a třesou se. Orgasmickým blahem.

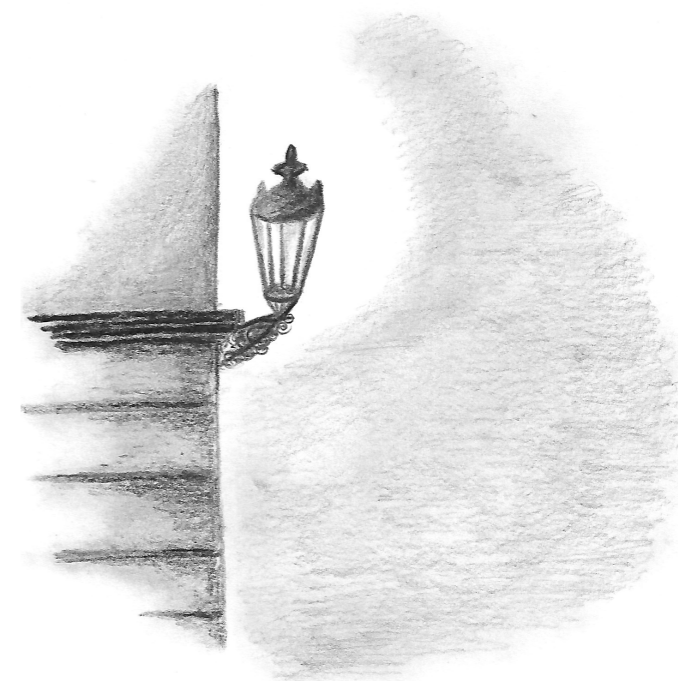
„Tak pánové, tady jste hráli naposledy, rozumíte? Na-pos-le-dy!“ vříská provozní hotelu Savoy, který právě vypadl z oka hurikánu opět proměněného v křišťálový kýč. Nějak rychle si zvykl na tu oceánskou atmosféru a teď sebou plácá na vínovém koberci jak tuňák po výlovu.

„Snad abychom šli, ne?“ nadhodí věčně Jonáš. „Musím doma ještě pocvičit dominantní jádra a dočíst toho Idiota Dostojevského.“ Cestou ven galantně postrčí mrskajícího se pana provozního do louže v rohu, za což jim, i přes své rozčilení, vděčně pokyne ploutví. Holt lidi by k sobě měli být slušní.

Vyznání Praze

Vít Vejmelka

Děvka prodejná
snad mě nenakazí
kapavkou netečnosti
plná prázdnoty
ale určitě to bejvala taky
moc hodná holka
jejíž prázdnotu
vyplnilo mnoho zlejch kluků
no, věřím ti to rád
byl bych ale blbec snad
kdybych pro tebe nechal
moji holku s oblými kopečky
dlouhýma nohama stromů
— Vysočinu.

Ne;pokoj

Vít Vejmelka

nepokoj nezůstanu tam
utíkám pryč — zase zpátky
kudy nevím kam
rád vrátil bych se do pokoje
se spolu sám
hned na to: ven zadními vrátky
nepozorován
osamělý v manéži se směje
na mě
optický klaum

Tenkrát na Východě

Josef Veselka

Vystupuji z letadla a dnes už poněkolkáté bojuji se svými předpojatostmi. Maminka totiž říkala, že mne „pošlou na Sibiř“, když budu zlobit. A děda tou nekonečnou pustinou postupoval coby legionář směrem na Vladivostok, aby se cestou kolem světa dostal zpátky domů. Také proto jsem se do této části světa chtěl podívat.

V Novosibirsku mne vítá podivná mlha. Místní mi vysvětlují, že kdesi hoří obrovská plocha tajgy a dým spojený s městským smogem vytváří neprodyšnou poklici nad téměř třímilionovou metropolí. Hned od začátku tak máte dojem všudypřítomné „ušmudlanosti“. Nemocnice je ale relativně nová a především federální, což jí zajišťuje slušný rozpočet. Vybavení na odděleních vypadá hůře než budovy, ale přesto to celé navozuje o dost lepší dojem než město jako celek.

Lidé jsou milí. Jen otevřu pusy, hned reagují na mou neobratnou ruštinu a snaží se mi ve všem vyjít vstříc. Pracoval jsem už v Moskvě i Saint Petersburgu a místní se mi zdají nejméně vybroušení, o to více však přímí a neformální. Dva dny s nimi trávím na sále a pomáhám jim s novým způsobem léčby. V hlavě přitom řeším, jak by to asi vypadalo, pokud bych se posunul o dvanáct časových pásem a ocitl se tak třeba na americkém Středozápadě.

Je mi jasné, že všechna podobná hodnocení jsou navýsost subjektivní a nikdy nemohou přesně vystihnout mnohotvárnost životní reality. Myslím, že Američané by v přímém kontaktu byli mírně formálnější a výrazně pozitivněji naladěni než Sibiřané. Většinou by se také důsledněji řídili zažitými pravidly, čímž by si však zužovali koridor možných řešení komplikovaných situací. Na druhou stranu se u nich člověk může spolehnout, že se stále pohybují v seriózně probádaném terénu známých postupů a co věda objevila, to udělají. Přinejmenším proto, že na to mají peníze. To doktory bojující uprostřed Sibiře, s věčným nedostatkem prostředků, život naučil improvizovat a pomoci si za každé situace. Jak to však na chudších místech zeměkoule bývá, kdesi uvnitř cítíte, že mají menší respekt k pacientům a možná i mezi sebou navzájem.

To hlavní zjištění je však stále stejné: ať už jsem pracoval kdekoliv ve světě, tak šikovné lidi jsem potkal všude. A věřte, pouhá fráze to není ani trochu. Dokonce ti vůbec nejšikovnější nebývají těmi nejznámějšími.

Celé to přemýšlení o dvou velkých národech člověk podniká hlavně kvůli tomu, aby tam někde našel i nás samotné. A můj odhad se dá vyjádřit faktem, že se nacházíme pět časových pásem od Novosibirska a sedm od Středozápadu.

příběhy o rozpolcených opuncích

Tomáš Fürst

je nic a v něm prázdno
ťuká ruka vlka na zámek vrat a nikdo neotvírá
kokrhouti spí
okraden jsem byl o tvou partituru

hvězdy oblohy chtějí býti spolu
propadnout se do dávna
a tak dopadají úlomky ohně
na hrbatá záda a ryjí hranici
širší a širočejší
mezi tím a tou

ale i jáma se jednou propadne
a z dna vytrysknou hejna bílých ptáků

příběhy o rozpolcených opuncích

Protiklad

Martin Stanek

Mám brečet
Mám v tichosti se smát
Toužit po lásce
Či smutně v noci lkát

Písmo klouzá po papíru dál
Kdy byl čas, kdy ještě jsem se smál
Prší mi do očí slzy
Na smutek již není brzy

Sám

Martin Stanek

V prázdném kousku nekonečna
Bez krbu a beze svíce
Sedí obraz osamění
Počítám je na tisíce

Slabý záchvěv mělkých rtů
Most do smutné věčnosti
Zvuk slzy spadlé včera na zem
Jak v tichu rána z milosti

Skřivanův alt dávno ztichl
Kdo najde úsměv odsouzený
Krátká chvíle před setměním
Tak končí příběh bezejmenný

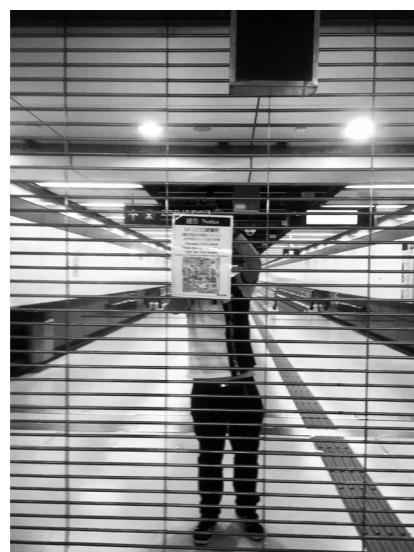

Fotoreportáž z Hongkongu

Alina Pirshuk

Do Hongkongu jsme přijeli 23. prosince. Město bylo velmi klidné a pokojné, již dva týdny se zde nekonaly žádné protesty. Původně vše začalo na popud návrhu zákona, který měl umožnit vydávání lidí podezřelých z kriminální činnosti do pevninské Číny. Postupně se požadavky demonstrantů rozšířily na demokratické volby, amnestii pro zadržené protestující a také na nezávislé vyšetření postupu policie proti účastníkům protestů.

Sváteční Hongkong již od začátku působil jako nejlepší místo pro strávení Vánoc během cesty po Asii — tradice slavit Vánoce se tu zachovala ještě z časů, kdy Hongkong patřil Velké Británii. Pod správu Číny se Hongkong vrátil v roce 1997 na základě principu jedna země, dva systémy, což má na padesát let zaručovat Hongkongu demokratické zřízení a autonomní výsady. Podle protestujících ale centrální vláda v Pekingu hongkongské svobody postupně omezuje.

20:24
Na Štedrý večer podle oficiálních údajů žádné protesty naplánovány nebyly, takže jsme v klidu vyrazili z našeho hotelu na slavnostní vánoční večeři. Vzápětí jsme ale zjistili, že nejbližší stanice metra Tsim Sha Tsui a ulice k ní vedoucí jsou uzavřené. Policie totiž zvolila novou taktiku — pořádkové síly se shromažďují v místě demonstrace ještě před jejím zahájením a prohledávají případné demonstranty ještě v době, kdy na sobě nemají masky.

20.48
Všechno se vyvíjelo bleskově. Najednou začaly ze všech okolních ulic přicházet stovky lidí v černém oblečení. Všichni na sobě měli masky nebo roušky, jednak aby nebyl poznat jejich obličej, ale také jako ochranu proti slznému plynu.

21.27

Část lidí se schází u hongkongského muzea umění a otevírá svoje černé deštníky před policejním kordonem stojícím na druhé straně ulice jako symbol protestu.

21.39
Demonstranti a policie stojí proti sobě, ve vzduchu je cítit neskutečné napětí, policisté čekají na podnět, po kterém by mohli zasáhnout. V rukou mají zbraně a obušky.

22.12
Výkřiky jsou častější, lidé přibývají. Stojíme v černém davu skandujícím Free Hongkong.

22.47

Policie vypouští slzný plyn, jsou slyšet výstřely. Jelikož nemáme ani roušky, musíme z místa utíkat.

23.11

Demonstranti ale zůstávají na místě. Je vidět, že pro ně to vůbec nebylo překvapením jako pro nás, ale naopak signálem začít svůj pochod uzavřenou ulicí.

23.30

Dostáváme roušky od všudypřítomných zdravotníků-dobrovolníků účastnících se protestu a zapojujeme se do pochodu.

00.10

Ve vzduchu je cítit jednota a odhodlanost, zdá se mi, že strach tady máme jenom my.

00.20

Přibližujeme se k policejní stanici. „Police can start the fire anytime, be careful!“ říká nám jeden z demonstrantů anglicky. Jsme jediní turisté v davu.

01.52

Tisíce protestujících začínají zpívat Glory to Hong Kong, neoficiální protestní hymnu.

00.43

Protestující staví zátarasy a rozebírají chodníkovou dlažbu, kreslí graffiti a vylepují plakáty. Ráno z toho nezbude ani stopa.

01.52

Protest končí v Mong Koku (čtyři kilometry od původního místa začátku) kolem druhé hodiny v noci stejně nenápadně, jako začal.

Během večera bylo zadrženo přes 300 demonstrantů, počet lidí zatčených od června při protestech tak vystoupal na téměř 7000. Většina z těchto lidí jsou studenti.

I.

Matěj Balík

Ty, jenž čistíš duši kočkám
nemysli si, že tu počkám
budu ti zdrhat
a schovám se ti
nechám si ji pro sebe
ať mě třeba pokouše
pokoušíš se mě dostat
ostatně máš proč
přede mi v náručí
a možná mě i naučí
lézt po střeše
a pokud nepadnu na zem
a ona si mě nechá
stanu se taky plazem

II.

Matěj Balík

Rozpálenou tramvají se prodíral pes
srstí sušil všechna zpcená lýtka
cestujících
Otevřeným okýnkem vletěl motýl
třepotavě se vyhýbal hlavám lidí
až usedl na květinové šaty jedné slečny
kdyby si tak vzala černé šaty
ani by ho to nenapadlo
ale kdo by v tomhle vedru nosil černé šaty
možná leda ty
U tebe je ale jedno, co máš na sobě
vidím tě stejně pořád nahou
a nad Prahou
plují oblaka
už se těším na vůni sena
ležet v trávě a koukat
vysoko na nebe
hluboko do tebe
a tak

III.

Matěj Balík

Bzučící tvor, se kterým mám společného předka
mi saje krev
duši mám od tebe pořezanou
že to bude na několik stehů
Nespím, protože se bojím
snů o tobě
obloha se zachvěla večerním vánkem
céva nad mým spánkem
už toho má taky dost
chci tě zpátky noc co noc

Zlomky

Barča Džerengová

Když se někde zdržím po půlnoci, je skoro zaručený, že druhý den budu odpovídat na otázku, co se stalo tentokrát. No, zas nic nebylo v plánu, ale včera jsem ve tři ráno vysvětlovala policajtům, že ten plot přelezám, protože to mám pak blíž domů. Jinak se mnou nebyla moc řeč, tak mě nechali být a tvářili se, že u mě nikdy nezastavili. A něco se takhle stane skoro vždycky. Objevím se s cucákem přes půl krku a jednou promile v krvi na důležité schůzce. Ráno klepu na dveře bytů kamarádů s tím, že jsem zas ztratila klíče a potřebuju se aspoň někde vyspat. A všechno to má společného jmenovatele.

Skoro všechno vždycky začne na Národní třídě. Mé milované, Národní třídě. Bývává to tak v podvečer: v jedné ruce láhev vína a na srdci tíhu prázdné peněženky. Možná mě bezdomovec s velkou krysou, který říká bráško, poprosí rovnou o kartu — pikový eso na vás, pane. Nebo možná čekám na někoho, kdo mě vezme za druhou, prázdnou ruku. Tak nějak znějí ty začátky. Nějak s otazníkem a touhou všechno zažít na polovinu rychlosti v násobku času.

A možná mě nakonec někdo opravdu bere za ruku a táhne mě užšími a užšími uličkami někam vedle k olezlému stolku a rozvrzaný židli. Objednáváme si pivo, protože to prolomí ledy, a zeptáme se, co nového. A ono vlastně znova nic, protože to, na čem záleží, se na tuhle otázku neříká, ale aspoň víme, že máme stejný práce a jinak vymalováno. Okomentujeme, že Sabina je fakt číslo, a přitom si nejsme jistý, jestli myslíme ten vítr, nebo Tomášovu bokovku.

Pak si tak sedíme a koukáme. Asi tak jako teď ty koukáš sem a já tam. Koukáme a říkáme si, co s tím. Chvilí jsme se neviděli, je nám to líto, ale víme, že k sobě tak úplně nepatříme. Teď se rozhodne, co bude. Bude cucák nebo pokec pod majáčkama? Díváš se stejně jako posledně. Pořád tě vidím, jako kdyby to bylo teď, když vstáváš z postele a otáčíš se ke mně. Koutky očí se ti krabátí, jednou tam budeš mít vrásky. Právě obočí ti cuká, jako kdyby se chtělo zvednout, ale není si jistý, jestli to má povoleno. Culíš se, jako když tě ještě bavil náš sex — vlastně se nechceš culit, ale obličej tě zrazuje, tak aspoň máš skousnutou špičku jazyka, aby nemohl říct něco, co by se tak úplně nehodilo.

Půllitry zatím vyschly, tak dáme ještě jedno, nebo možná dvě. Jedno z povinnosti, druhý z naděje, že se večer někam pohne. Konečně začínáš mluvit o tom, jak tě sere škola. Něco, s čím soucítím, ale zas jsme na dvou lodích. Tebe štve, co se učíš, chceš jít do háje, dělat něco jiného a čekáš, že ti řeknu, ať to nevzdáváš, že někde na konci je to světlo. Co bych pro tebe neudělala. Já zbožňuju, co se učím, ale půl času se v tom ztrácím a neumím, co chci. Zas jsme na dvou lodích a víme, že skočit do moře mezi námi, bylo by po nás. Slova po sobě házíme jak záchranný kruhy a doufáme, že ten druhý skočí do vody, když vidí, že mu najednou nic nehrozí.

Na programu se dostáváme k poslednímu bodu. Zbývá zavzpomínat na starý časy. Pamatuješ na Žofín? Svítlo slunko a lidi jezdili na těch šlapadlech-labutích a připadali si jako páni tvorstva. Jo? Pamatuješ? No, není život krásný? Ty posraný labutě nemůžu od té doby ani cítit. A jestli ještě vím, jak chutná zmrzlina od zmrzlináře, a ne z mašiny v mekáči? Za koho mě máš? Čokoládovou zmrzlinu mám přece pořád ráda. Byla jsem tam párkrát i sama, ale to ti teď nebudu povídat. Některé chutě se zkrátka nemění.

Odcházíme po třech pivech a já to zatáhnu za mě i za tebe. Nebudu ti nic dlužná. Vyjdeme do zimy a já strčím obě ruce do kapes. Obě prázdné. Pamatuju na naše ruce — ruku v ruce — i na to všechno ostatní. Ale, co se nám to stalo? Objímáme se a jdeme společně na zastávku. Chválíme si nové kabáty, možná proto, že si nechceme vzpomínat na ty staré. Jela bych metrem, ale ty čekáš na tramvaj. Říkám, že počkám s tebou, protože takhle tentokrát uvidím, jak mi mizíš z dohledu. Ale taky se mi nechce přesvědčivě štrádovat do metra, když vím, že je teprve deset a nic se nestalo. S některýma věcmi se nemůžu vrátet domů, do prázdného bytu.

Ale možná mě za ruku nikdo nevezme. Možná se obejmeme a budeme běhat ulicema jako malý děti, který si hrajou na babu, ale zapoměly, kdo ji vlastně má. Na náplavce si sedneme a budeme se bát labutí a kachnám házet kousky úctenek z kapsy, jestli poznají rozdíl mezi papírem a chlebem. Možná někam vylezeme nebo najdeme i v hudbě na čtyři doby tu poezii ztracenou v překladu kdesi mezi koncertním sálem a barem ve sklepě. A na zastávce se rozloučíme a já si opravdu počkám na svou noční tramvaj a teprve až cestou do svého prázdného bytu zas něco podělám, protože za některý věci můžu jen já a neumím je dělat jinak.

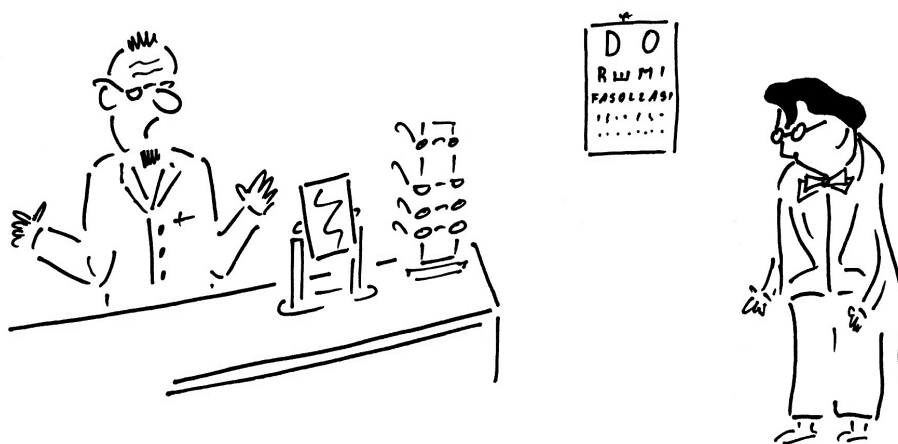
Teď tu ale stojím a za mými zády se Kafkovi motá hlava. Večer začíná, cítím to vrnění ve vzduchu, něco, co mi říká, že to má potenciál. Možná to bude další zážitek, nový party trik, který mě bude ze spodního šuplíku paměti bavit ve všech špatných situacích. Anebo přijedu domů a nic se nestane. Ale, jak se říká, o velkých věcech se nesmí pochybovat. Žmoulám hrdlo láhve Veltlína a ve druhé ruce korek. Jde se vybírat čítatel večera, podle kterého si budu tenhle zlomek svého života pamatovat.

Vzkazník

Zde můžete zanechat drobný komentář, vzkaz či kresbičku pro další čtenáře. Tomuto výtisku tak vdechnete trochu jedinečnosti a umožníte mu získávat stále čerstvý obsah, i když je již na hony vzdálen tiskařskému inkoustu.

Čtete časopis doma či v e-verzi? Nevadí! Pošlete nám svůj příspěvek na e-mail sefredaktor@motolak.org a my jej zveřejníme.

A abyste se příliš neostýchali, Tomáš Mikyška vykopává...

*BOHUŽEL VÁM MOHU NABÍDNOUT VĚ JEN TRAVOMODRÁ' SKLA, PANE.
ČIRÁ' VYŠLA DÁVNO Z MÓDY A RŮŽOVÁ' VYKOUPILI PRO PŘEDVOLEBNÍ
KAMPANĚ NAŠI POLITIKOVÉ.*